Comment choisir ses semences de départ

Comprenez la différence vitale entre les semences industrielles hybrides F1 et les semences paysannes reproductibles, pour démarrer votre production sur des bases solides et durables.



KƆNƆKOW

1 Furu fɔlɔ bɛ fɛn bɛɛ latigɛ
2 Hybride F1 jiɲɛ ye di?
3 F2 sènɛ kɔnɔna
4 Fiyɛn-jɛnsɛnna ka nafa-ɲinini
5 Jololi jɛgɛn: nafolo min bɛ se ka labɛn kokura
6 Joli minan-juru min ka kan ni i ka **tile-ɲɛnajalan** ye
7 Yɔrɔ jumanw na i bena jiɲɛ-denŋɛŋɛŋɛŋɛ kɛŋɛw sɔrɔ?
8 Aw ye nàkunw sugandi minnu bɔra baarakɛcogo kɛrɛnkɛrɛnnenw na
9 Ka a dɔn ko sènɛfɛn bɛnna ka ɲi fɔlɔ
10 Ka dɔnniya lajɛ jɛgɛn in sigida kan
11 A daminɛ dɔgɔya ani ka lajɛ fɔlɔ
12 Ka d'a fɔ ka caaya
13 Minw ka kan ka bali pewu
14 I ka **semen-gafe**
15 Ayiwa ! I ye hɛrɛ sɔrɔ ka kɛ i yɛrɛ ta ye

PARTIE 1 SUR 15

1

Furu fɔlɔ bɛ fɛn bɛɛ latigɛ



Furu fɔlɔ bɛ fɛn bɛɛ latigɛ

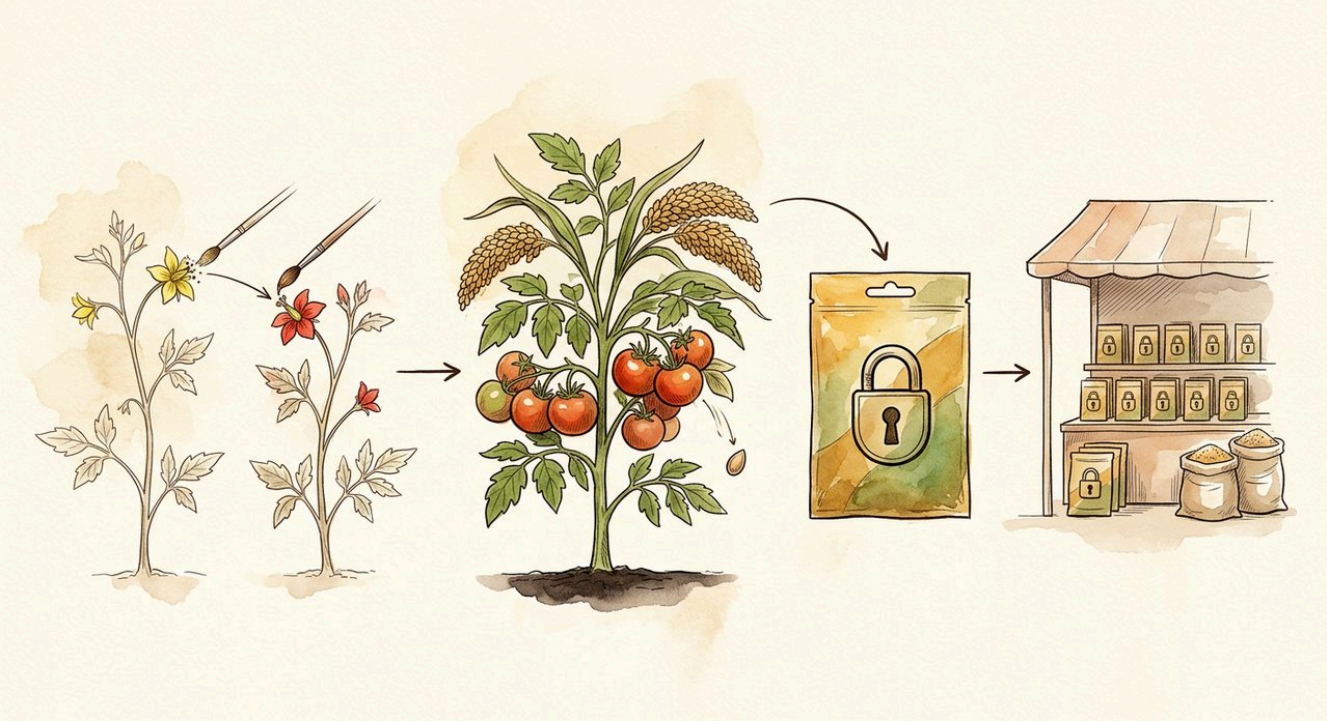
I n'i ka furu yɛrɛ dilanni kɛ, o bɛ baara ni dusu de ɲini.

I ka baara ka se ka fɛnɲɛnɛya, i ka kan ka furu dɔ lafɔlɔ min bɛ se ka yɛrɛ labɔ kɛnɛ kan tiɲɛntɔya la san o san.

Sigida in kɔnɔ, i bɛna a dɔn cogo min na i ka furu fɔlɔw sugandi, i kana don furu dilanninw ka kɔnɔna kɔnɔ.

2

Hybride F1 jiɲɛ ye di?



Hybride F1 jiɲɛ ye di?

Butikiw la walima koperatiw la, saki caaman kan, i bɛ a ye ko **"Hybride F1"**.

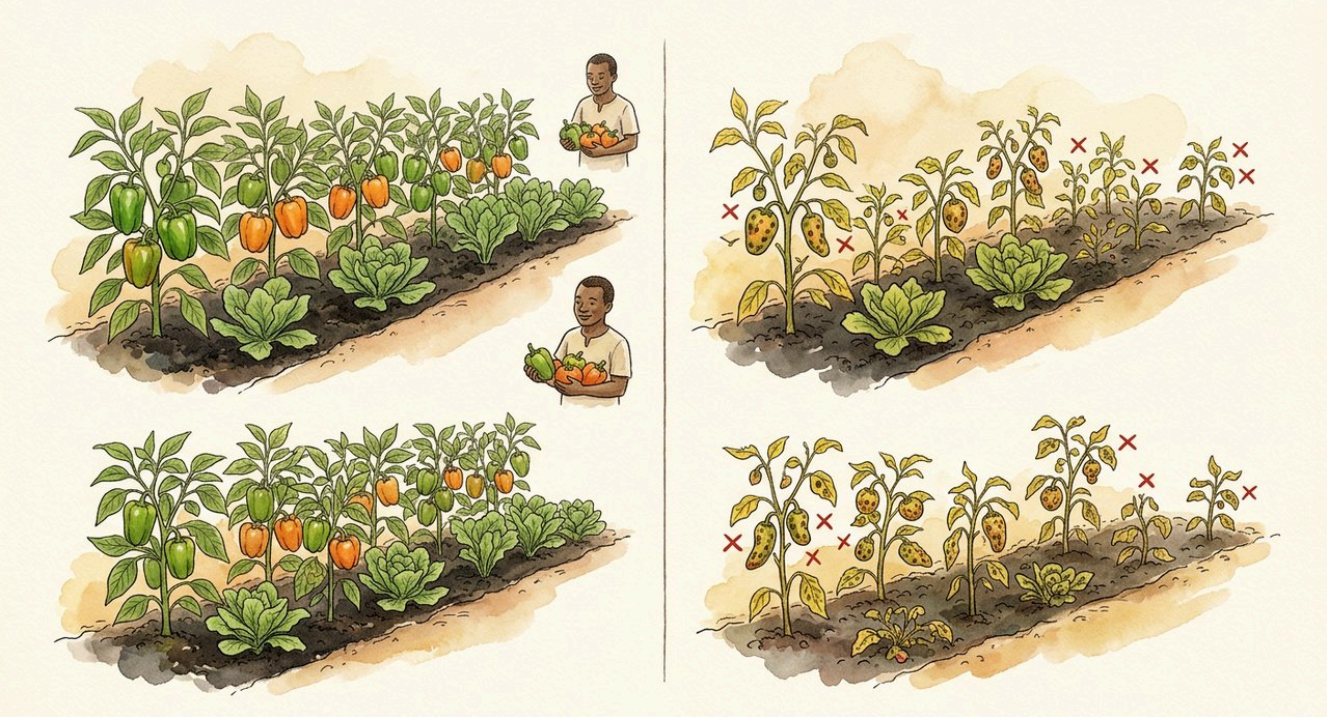
Jiɲɛ ninnu ye baara ye minnu bɛ da ni fanga ye, ka jiɲɛ fila minnu datugulen kosɛbɛ, u fara ɲɔgɔn kan.

San fɔlɔ la, jiɲɛw bɛ bonya joona ani u bɛ denbaya kelen-kelen dɔn.

Nka o ye tigɛn ye san nata kama!

3

F2 sènɛ kɔnɔna



F2 sènɛ kɔnɔna

N'i ye F1 yiriden jiɲɛw sènɛ ka u lajɛ ka u jiɲɛ san nata (o de ye **F2 denbaya** ye):

❌ Jiridenw ka fanga banna.

❌ Jiɲɛ dɔw dɔgɔman, dɔw tɛ dɔgɔya walima u bana.

❌ Jiɲɛ caaman tɛ bɔ.

O tuma na, sènɛkɛla ka kan ka jiɲɛ kuraw san sènɛ kelen-kelen bɛɛ la!

4

Fiyɛn-jɛnsɛnna ka nafa-ɲinini



Fiyɛn-jɛnsɛnna ka nafa-ɲinini

San o san, F1 **jiridenw** sanfɛla ka kɔnɔna ka ca. O bɛ **jɛnsɛnna** kɛ ka nafa-ɲinini **butikiw**, **bololabaara** ni **jamana caman ka kɛrɛnkɛrɛnnenw** kan.

N'a ka **jamana** ka **dakan** datugu walima n'a ka **sɔngɔw** gɛlɛya, **fiyɛn-jɛnsɛnna** tɛ se ka a ka **dugukolo** jɛnsɛn tugun.

Hɛrɛ bɛ daminɛ ni i tɛ mɔgɔ si kan i ka **jiridenw** kosɔn!

5

Jololi jɛgɛn: nafolo min bɛ se ka labɛn kokura



Jololi jɛgɛn: nafolo min bɛ se ka labɛn kokura

A kɔfɛ, **jololi jɛgɛnw** (u bɛ wele fana ko jɛgɛn wɛrɛw walima jɛgɛn yɔrɔw) bɛ labɛn ka kɛɲɛ ni u ka denbaya ye ka bɔ denbaya dɔ la ka taa denbaya wɛrɛ la.

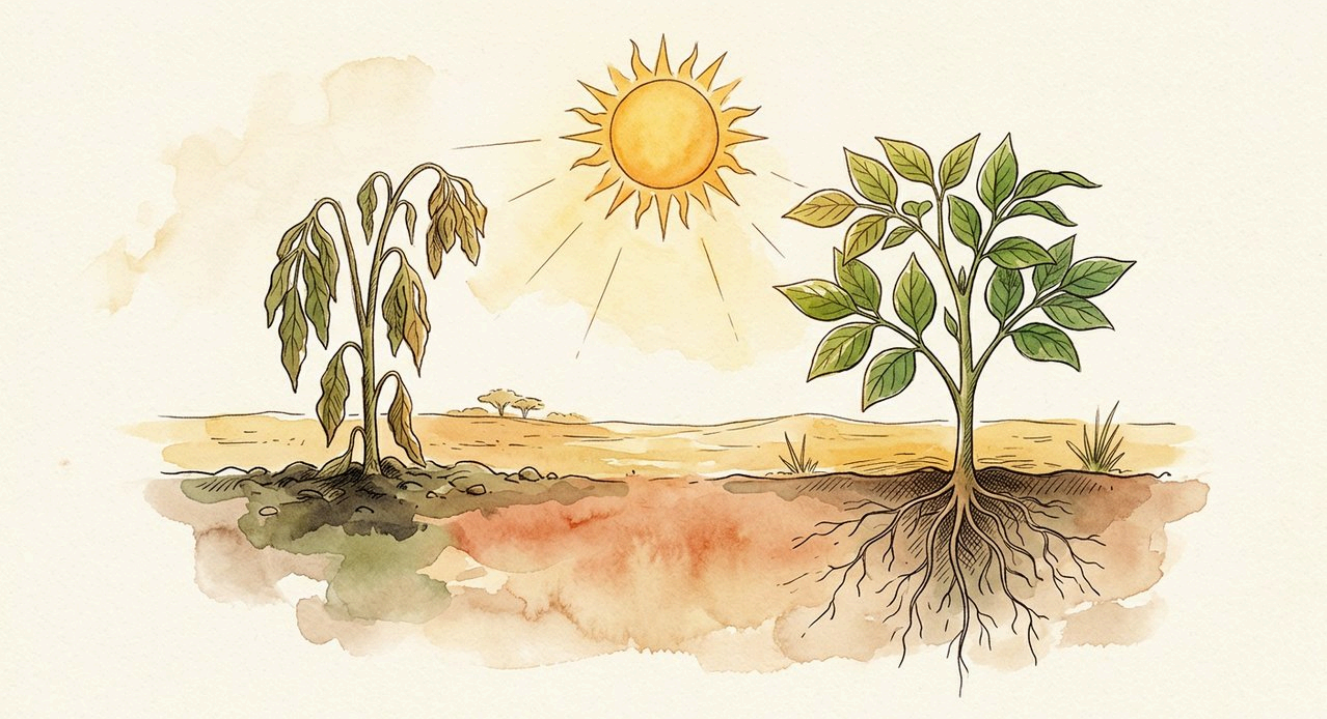
Ni i ye jɛgɛnw fɔ minnu i ye sɔrɔ:

✅ U bɛ jɛgɛn barikama ni dɔgɔkunba di kokura.

✅ U bɛ mɔgɔ bɛɛ ta ye, k'a sɔrɔ u ma sɔrɔ ka u latigɛ walima ka u bali ka u fɔ kokura.

6

Joli minan-juru min ka kan ni i ka **tile-ɲɛnajalan** ye



Joli minan-juru min ka kan ni i ka **tile-ɲɛnajalan** ye

Faso-juru minnu bɛ dilan **fabriki** la, olu dabɔra walasa u ka bɔ **engrais chimique** ni **ji caaman** na.

Juru-kulu minnu bɛ **dugukolo** la, olu ye **tile-ɲɛnajalan** gɛlɛn, **dugukolo-ɲagami** ni **ban-kɛlɛ** kɛ i ka **dugukolo** la **san caaman** kɔnɔ.

U bɛ se ka **kɔngɔ** gɛlɛnna, ka **tile-ɲɛnajalan** gɛlɛnna!

PARTIE 7 SUR 15

7

Yɔrɔ jumanw na i bena jiɲɛ-denɲɛɲɛɲɛɲɛ kɛɲɛw sɔrɔ?



Yɔrɔ jumanw na i bena jiɲɛ-denɲɛɲɛɲɛɲɛ kɛɲɛw sɔrɔ?

I ka jiɲɛ-denɲɛɲɛɲɛɲɛ fɔlɔ labɛnna kama:

1. I ka ɲininka i ka dugu mɔgɔkɔrɔbaw ni maraichers kɛɲɛw la, walima dugu tɔw la.
2. I ka taga jiɲɛ-denɲɛɲɛɲɛɲɛw ka feerɛ-yɔrɔw la, ani ka taga jiɲɛ-denɲɛɲɛɲɛɲɛw ka barakɛyɔrɔw la.
3. I ka fara jiɲɛ-denɲɛɲɛɲɛɲɛɲɛ kɛla mɔgɔw ka jɛkuluw kan, walima agroécologie purunw kan.

Aw ye nàkunw sugandi minnu bɔra baarakɛcogo kɛrɛnkɛrɛnnenw...



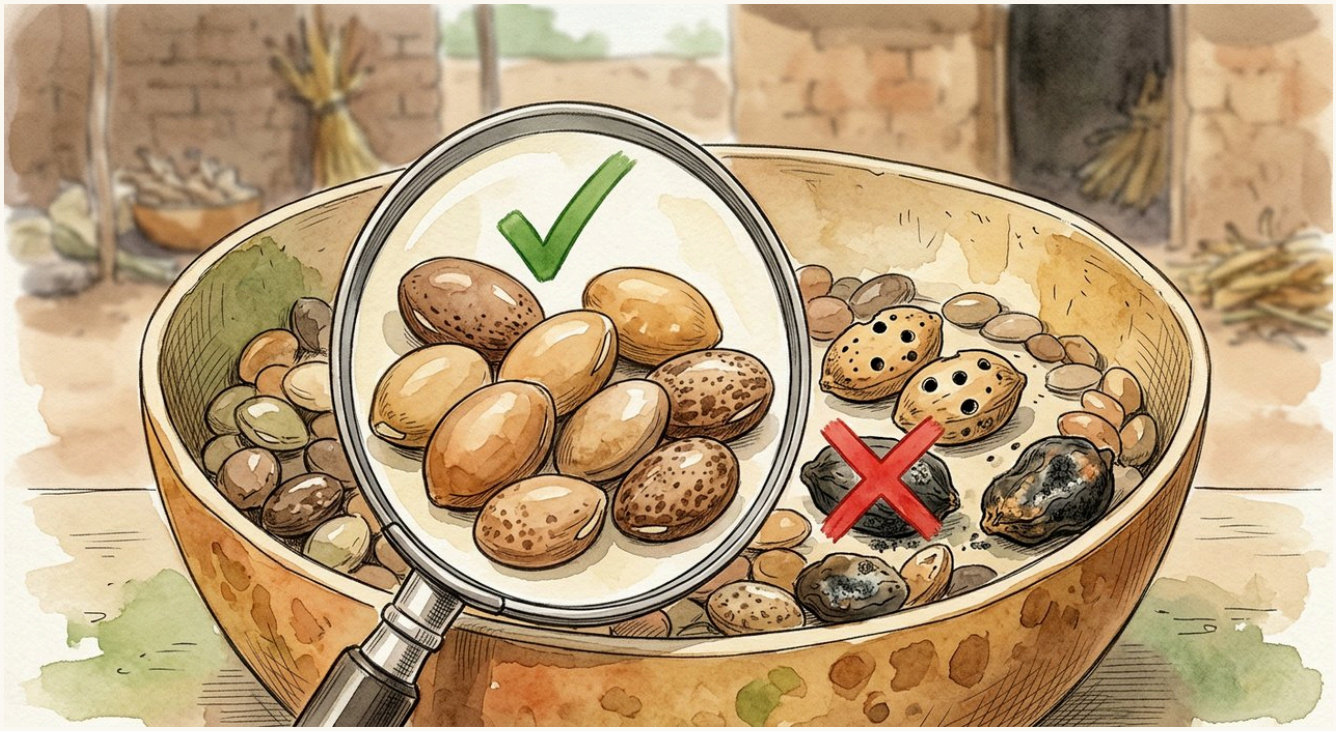
Aw ye nàkunw sugandi minnu bɔra baarakɛcogo kɛrɛnkɛrɛnnenw na

Aw ye nàkunw sugandi tuma bɛɛ minnu falen bɛ fɛnɲɛnamafagalanw ni farikannafagalanw kɔnɔ.

Jiribulu min kɛra fɛnɲɛnamafagalanw la, o bɛ kɛ jɔnɔ ye.

Nàkun min bɔra dugukolo ɲɛnaman na (ni kɔmpɔsi ni dugukolo-jɔlen bɛ yen), o bɛna jiŋɛw di minnu bɛ se ka kɛ u yɛrɛ ye ani minnu falen bɛ ɲɛnamaya la.

Ka a dɔn ko sènɛfɛn bɛnna ka ɲi fɔlɔ



Ka a dɔn ko sènɛfɛn bɛnna ka ɲi fɔlɔ

Ni sènɛfɛn caman di la i ma walima ka a fère i ma, i ka a lajɛ ka ɲi:

- **Sènɛfɛn** bɛɛ ka kɛ dafanin ye, ka kɛɲɛ ni **ɲɔgɔnɲɔgɔn** dɔgɔmanw tɛ.
- **Fɛnɲɛnɛ** fari jɛman walima fari fiman kana kɛ a kan, wa a kana **sunsun**.
- **Fɛnɲɛnɛ** caman kana kɛ a kan (kabakuru dɔgɔmanw, yiriw labanw, foroba binw ka sènɛfɛnw).

Ka dɔnniya lajɛ jɛgɛn in sigida kan



Ka dɔnniya lajɛ jɛgɛn in sigida kan

A bɛna kɛ i ka ɲininka mɔgɔ min bɛ jiɲɛ di i ma tuma bɛɛ:

- "A bɛ se ka kɛ tuma juman na ka kɔn ka jiɲɛ fara ka se ka fɛn fɔlɔ kɔrɔta?"
- "A bɛ kɛ cogo di tilenba la walima sanji bɛɛ la?"
- "Fɛnɲɛnɛ in tɔn bɛ di, a ka nɔgɔn ka lajɛ cogo di, a bɛ mara cogo di?"

I ka jaabi nafama ninnu sɛbɛn i ka sɛbɛnnikɛlan kɔnɔ!

A daminɛ dɔgɔya ani ka lajɛ fɔlɔ



A daminɛ dɔgɔya ani ka lajɛ fɔlɔ

I kana i ka fɛnɲɛnɛ yɛlɛma bɛɛ tuma kelen na ni fɛn wɛrɛ ye min i ma a dɔn fɔlɔ!

Sana fɔlɔ :

- Ka sɛnɛ dɔgɔya ka lajɛ (kɛɲɛ dɔw).
- Ka a ka kɛwali lajɛ i ka dugukolo kan.
- Ni a ka fɛnɲɛnɛ ka bon, ka a ka nɛgɛnɛw lajɛ walima ka sɛnɛ bonya sana nata la.

Ka d'a fɔ ka caaya



Ka d'a fɔ ka caaya

Nattura ye nɛɛma ye: yiriden kelen b'a ta tuma caman na ka kɛ denbaya baa ye, walima denbaya kɛmɛya!

I bena nɛgɛn caaya ni i yɛrɛ ka dunni ka kan.

Di ani ka i ka sɔngɔw falen ni i ka jiranfanw ye:

* Fɛn o fɛn ka ca ka kɛ i ka yɔrɔ la, o ka dɔgɔ ka halaki!

Minw ka kan ka bali pewu



Minw ka kan ka bali pewu

Walasa i ka hɛrɛ sɔrɔ i yɛrɛ la:

❌ I kana nɛgɛsira denw lajɛ tuma bɛɛ ni i ma a dɔn u bɔra yɔrɔ min (u bɛ bɔ F1 hybrides minnu ye farikoloŋɛnajɛ kɛ).

❌ I kana a daminɛ ni nɛgɛsira ye minnu ye farikoloŋɛnajɛ kɛ ni kimiki wulilenw ye minnu ka bonya.

❌ I kana nɛgɛsira to yɔrɔ min na, bana jugu dɔ tun bɛ yen.

I ka **semen-gafe**



I ka **semen-gafe**

I ka semenw sigi don fɔlɔ, i ka gafe fitini dɔ ta.

I ka sɛbɛn:

- Mɔgɔ min ye semen fɔlɔ di i ma, o tɔgɔ
- A ta don
- Ni i ye fɛnɲɛnɛya dɔw ye baara kɔnɔ, o fɛnɲɛnɛyaw

E ye i ka purunba ka **ɲɛnamaya-hakili** ye!



Ayiwa ! I ye hɛrɛ sɔrɔ ka kɛ i yɛrɛ ta ye

Ayiwa ! I ye taama in daminɛ ka tugu dumuni hɛrɛ kɔ :

✅ I ye F1 nɛgɛsira denmisɛnw ka fanga jalaki

✅ I b'a fɛ ka jikuruw ni denmisɛnw ta, minnu bɛ se ka denmisɛnw ta

✅ I bɛ se ka i ka denmisɛnw ka kɛnɛya lajɛ

Modulu nata : ka fɛnɲɛnɛnɛ ni fɛnɲɛnɛnɛ ka dɔnniya faamuya ka bonya ka bonya !